

VEKALET ÜCRETİ SİGORTA PRİMİ KESİNTİSİNE TABİ MİDİR?

I. ÜCRET VE VEKALET ÜCRETİ AYIRIMI

4857 sayılı İş Kanunu'nun Ücreti ve Ücretin Ödenmesini düzenleyen 32. maddesinde;

"Genel anlamda ücret bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve para ile ödenen tutardır. Ücret en geç ayda bir ödenir. İş Sözleşmeleri veya toplu iş sözleşmeleri ile ödeme süresi bir haftaya kadar indirilebilir." denilmek suretiyle ücretin tanımı yapılmıştır.

Bu maddeye göre ücret bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya 3. kişiler tarafından sağlanan ve nakden ödenen meblağı kapsar.

1136 sayılı Avukatlık Yasasının "Avukatlık Ücreti" başlıklı 164. maddesi 02/05/2001 tarihinde 4667 sayılı Yasanın 77. maddesi ile değiştirilmiş yeni düzenleme ile söz konusu madde, "Avukatlık ücreti, avukatın hukuki yardımının karşılığı olan meblağı veya değeri ifade eder. Dava sonunda, kararlar tarifeye dayanılarak karşı tarafa yüklenecek vekalet ücreti avukata aittir. Bu ücret iş sahibinin borcu nedeniyle takas edilemez, haczedilemez." şeklinde ifade edilmiştir.

4667 sayılı Kanun, "Ücret Sözleşmesi" müessesesi yerine "Avukatlık Sözleşmesi" müessesesini, yazılı sözleşmenin ispat şartı olmasını kaldırarak yazılı olmayan sözleşmelerin de genel hükümlere göre ispatlanabileceği, yargı yerlerince hükmedilen vekalet ücretinin takdirinde hukuki yardımın sona erdiği tarihteki tarifinin esas alınacağı ve iş sahibinin borcu nedeniyle vekalet ücretinin takas ve mahsup edilemeyeceği, bu ücretin avukata ait olması konusunda avukat ile iş sahibi arasındaki yazılı sözleşme ile aksinin düzenlenmesi kaydının kaldırılması, şeklinde değişiklikler getirmiştir. Söz konusu somut düzenlemeler, baroya kayıtlı ve serbest meslek olarak faaliyette bulunan avukatların müvekkilleri ile avukatlık ücreti bakımından karşılaştıkları sorunları gidermeye yönelik hükümler içermektedir.

Vekalet ücretinin madde metninde belirtildiği şekli ile İş Kanununun 32. maddesindeki ücret tanımına benzemediği ve birbirinden çok ayrı tanımlar olarak önümüze çıktığı görülmektedir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun Amaç ve Kapsam başlıklı 1. maddesinde; "Bu kanunun amacı işverenler ile bir iş sözleşmesine dayanarak çalıştırılan işçilerin çalışma şartları ve çalışma ortamına ilişkin hak ve sorumluluklarını düzenlemektir. Bu Kanun, 4.maddedeki istisnalar dışında kalan bütün işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine ve işçilerine faaliyet konularına bakılmaksızın uygulanır." şeklinde hükmedilmiştir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun Tanımlar başlıklı 2. maddesinde işçi, "Bir iş sözleşmesine dayanarak çalışan gerçek kişiye işçidir.", işveren ise "İşçi çalıştıran gerçek veya tüzel kişiye yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşlara işveren denir." şeklinde tanımlanmıştır.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 8. maddesinde İş Sözleşmesi de "İş sözleşmesi, bir tarafın (işçi) bağımlı olarak iş görmeyi, diğer tarafın (işveren) da ücret ödemeyi üstlenmesinden oluşan sözleşmedir." biçiminde tanımlamıştır.

Dolayısıyla, konu bu açıklamalar ışığında değerlendirildiğinde;

Bir işveren yanında hizmet akdi ile çalışan avukatın mesleki çalışmaları, işvereni adına iş takibi (dava, icra, vb.) yapması anlamına gelmektedir.

Hizmet akdi ile aylık ücretli olarak çalışan avukat, işvereni adına işverenin kendisine verdiği vekaletnameye dayanarak dava ve icra takipleri yapmakla işvereni adına iş yapmaktadır. Vekil ile işveren arasındaki asıl olan ilişki iş ilişkisi hizmet akdi ilişkisidir. Bu iş akdinin temelinde müvekkil-vekil ilişkisi olmayıp, işveren-işçi ilişkisi mevcuttur.

Bu itibarla ortada işçi-işveren kavramına göre İş Kanunu'nun uygulanmasını gerektiren bir statü mevcuttur.

Öte yandan Avukatlık Yasası vekil-müvekkil arasındaki ilişkiyi düzenleyen bir yasadır.

II. ÜCRET VE VEKALET ÜCRETİNDEN SİGORTA PRİMİ KESİNTİSİ YAPILMASI

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun 4. maddesinde, **hizmet akdine** istinaden çalıştırılanlar sigortalı sayılmış aynı kanunun 80.maddesinde ise sigorta primine tabi tutulmayacak olan ödemeler sayma suretiyle belirtilmiş ve bunların dışında her ne ad altında ödeme yapılırsa yapılsın tüm ödemelerin prime tabi tutulacağı ifadesi ile ne ad altında ödeme yapılırsa yapılsın tüm ödemelerin prime tabi tutulacağı düzenlemesi getirilmiştir.

Buna göre, hizmet akdi ilişkisinde çalışanın ücreti dışında ek bir alacağı varsa bunun sözleşmeye hüküm konulmak suretiyle kanıtlanacağı, sözleşme ile belirlenen bu ek ücretlerin 5510 sayılı kanunun 80.maddesi kapsamında prime tabi tutulacağı sonucuna varılmaktadır.

Müvekkili ile vekalet akdi düzenleyerek, işini yani takip edeceği dava ve icra işlerini kendi iradesi ile seçme-reddetme hakkına sahip, serbest bir biçimde bürosunda mesleğini icra eden avukat ile bir işveren nezdinde hizmet akdi ile çalışan veya kamu kurum ve kuruluşunda statü hukukuna göre memur kadrosunda çalışan, ücretini tabi olduğu kanun çerçevesinde alan avukatların durumu farklı olup, vekalet ücretinin prime tabi olup olmayacağı hususunu avukatın tabi olduğu statüye göre değerlendirilmesi gerekmektedir.

Yargıtay 9. Hukuk Dairesi'nin 30/06/2005 tarih E.2004/33336, K.2005/23372 sayılı kararında özetle; "İşveren yanında hizmet akdi ile ücretli olarak çalışan avukat, vekil sıfatı ile yaptığı dava ve takiplerin vekalet ücretini, işveren ile aralarında işçi-işveren ilişkisi bulunduğundan hizmet akdinin gereği olarak, Avukatlık Kanunu'na göre değil İş Kanunu'na göre talep edebilir " denilmek suretiyle hüküm kurulmuştur.

Sonuç olarak, işyerinde hizmet akdine dayanarak çalışan avukata vekalet ücreti adı altında işverence ödenen meblağ gibi mahkeme kararı ile avukat lehine hükmolunan avukatlık ücretinin prime tabi tutulması, bunun dışında kendi adına ve hesabına çalışan bir avukatla vekalet akdine göre yapılan sözleşmeye istinaden yapılan ödemelerin sigorta primine tabi tutulmaması gerekmektedir.

BARIŞ ERDEM DANIŞMANLIK İŞ HUKUKU EKİBİ

isVerenim.com

